

मा.शेड्टी आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यातील
विविध न्यायालयातील कार्यरत लघुलेखकांच्या
४ श्रेणीऐवजी ३ श्रेणीत पुनर्रचना करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विधि व न्याय विभाग,
शासन निर्णय क्र :- संकीर्ण-२०२३/प्र.क्र.२२०/का.६
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक :- २८ नोव्हेंबर, २०२४

- वाचा:-** १) विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.२७/का.६,
दिनांक १८ जानेवारी, २०१७
२) विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३४/का.६,
दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१८
३) विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३४/का.६,
दिनांक १ ऑगस्ट, २०२२

प्रस्तावना :

मा.शेड्टी आयोगाच्या शिफारशीनुसार संदर्भाधीन क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये लघुलेखकांचे ४ श्रेणीऐवजी ३ श्रेणीत रुपांतर करण्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे. तसेच, सदर शासन निर्णयात लघुलेखकांचे ४ श्रेणीऐवजी ३ श्रेणीत रुपांतर झाल्यानंतर सर्व जिल्हा व सत्र न्यायालये, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई, लघुवाद न्यायालय, मुंबई, मुख्य न्यायदंडाधिकारी न्यायालय, मुंबई व कौटुंबिक न्यायालये या विविध न्यायालयातील मंजूर पदे व पुनर्रचनेनंतर लघुलेखकांची मंजूर पदे याबाबतचा तपशील संदर्भाधीन क्र.१ च्या शासन निर्णयाबोबत जोडलेल्या विवरणपत्र-१ ऐवजी संदर्भाधीन क्र.२ च्या शासन निर्णय व क्र.३ च्या शासन शुध्दीपत्रकासोबत जोडलेल्या विवरणपत्र-१ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे सुधारित करण्यात आला आहे.

संदर्भाधीन क्र.१ आणि क्र.२ च्या शासन निर्णयामध्ये लघुटंकलेखक या पदाचा पुनर्रचनेसाठी उल्लेख करण्यात आलेला आहे. सदर शासन निर्णयानुसार लघुटंकलेखक (Steno Typist) या पदाचे लघुलेखक श्रेणी-३ मध्ये समायोजन करण्यात आले आहे. उच्च न्यायालयाच्या दि. २९.०६.२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये लघुटंकलेखक व लिपिक-नि-लघुलेखक (Clerk cum Stenographer) या दोन्ही पदांचे कार्य सारखेच असल्यामुळे दोन्ही पदांचे लघुलेखक श्रेणी-३ मध्ये समायोजन करण्याचे प्रस्तावित केले होते. उच्च न्यायालयाच्या दिनांक ५ डिसेंबर, २०१७ च्या पत्रान्वये दि. २९.०६.२०१७ रोजीच्या प्रस्तावात दुरुस्ती करून लघुलेखकांच्या अस्तित्वात असलेल्या ४ श्रेणीऐवजी ३ श्रेणीत पुनर्रचना करण्याचा प्रस्ताव फेरसादर केला. परंतु, सदर प्रस्तावित पदांत लिपिक-नि-लघुलेखक (Clerk cum Stenographer) या पदाचा उल्लेख केला नसल्यामुळे, सदर शासन निर्णयात या पदाचा उल्लेख केलेला आढळून येत नाही. त्यामुळे, न्यायालयांच्या आस्थापनेवरील लिपिक-नि-लघुलेखक

(Clerk cum Stenographer) या पदाचे लघुलेखक ग्रेड-३ मध्ये समायोजन झालेले नाही. मा. शेटी आयोगाच्या अहवालामध्ये Chapter VXiII, Part-II Cadrewise Recommendations, Stenographers या पदाबाबत अहवालातील पृ.२४७-२५० मध्ये खालील प्रमाणे शिफारस केली आहे:-

“Since we have recommended the abolition of existing cadre of Steno-cum-Clerk, an equal number of posts in the cadre of aforesaid Stenographer Grade-III be created.”

वित्त विभागाच्या सहाय्या वेतन आयोगाच्या व सातव्या वेतन आयोगाच्या अधिसूचनेमध्ये जिल्हा न्यायालय, जिल्हा व सत्र न्यायालय (ग्रा.) मध्ये लघुलिपिक/ लघुटंकलेखक/ Steno-Clerk/ Steno-Typist असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. तथापि, लिपिक-नि-लघुलेखक (Clerk cum Stenographer) या पदावर कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे लघुलेखक श्रेणी-३ मध्ये समावेश करताना दि.१८.०१.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयातील लघुटंकलेखक या पदावर कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे लघुलेखक श्रेणी-३ मध्ये समायोजन करण्यासाठी शासन निर्णयात नमूद करण्यात आलेल्या अटी व शर्ती पूर्ण करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार जिल्हा न्यायालय कार्यालयांमध्ये लिपिक-नि-लघुलेखक (Clerk cum Stenographer) या पदावर कार्यरत ज्या कर्मचाऱ्यांनी दि.१८.०१.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयात नमूद अटी व शर्ती पूर्ण केल्या असतील त्यांचे समायोजन लघुलेखक श्रेणी-३ मध्ये करणे आवश्यक आहे. परंतु, संदर्भाधीन क्र.१ व २ च्या शासन निर्णयात नमूद अटींमध्ये केवळ लघुटंकलेखक (Steno-Typist) असा उल्लेख असून लिपिक नि लघुलेखक (Steno-Clerk) या पदाचा उल्लेख करण्यात आलेला नाही. तथापि, लघुटंकलेखक (Steno-Typist) आणि लिपिक नि लघुलेखक (Steno-Clerk) या पदांचे कर्तव्य व जबाबदाऱ्या सारखेच असून वित्त विभागाच्या सहाय्या वेतन आयोगाच्या व सातव्या वेतन आयोगाच्या अधिसूचनेमध्ये जिल्हा न्यायालय, जिल्हा व सत्र न्यायालय (ग्रा.) मध्ये लघुलिपिक/ लघुटंकलेखक/ Steno-Clerk/ Steno-Typist असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. त्यानुषंगाने दिनांक १८.०१.२०१७, दिनांक १५.०९.२०१८ आणि दिनांक ०१.०८.२०२२ च्या शासन निर्णयात सुधारणा करून शासन शुध्दीपत्रक निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने पुढीलप्रमाणे शासन शुध्दीपत्रक निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन शुध्दीपत्रक :-

(अ) संदर्भाधीन क्र. १ येथील दिनांक १८.०१.२०१७ च्या शासन निर्णयातील “अटी” मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आले आहे.

(१) लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण केलेली असल्याशिवाय सध्या लघुटंकलेखक या पदावर कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदावर समायोजन करू नये.

(२) कार्यरत जे लघुटंकलेखक लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण करीत आहेत तेवढी पदे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या संवर्गामध्ये प्रथम समायोजित करण्यात यावीत.

- (३) उर्वरित कार्यरत लघुटंकलेखकांना लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण करण्याची संधी देण्यात यावी आणि अशी अर्हता धारण केलेल्या दिनांकापासून सदर लघुटंकलेखकांचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदावर समायोजन करण्यात यावे.
- (४) लघुटंकलेखक पदावरील कर्मचारी त्यांच्या सेवानिवृत्ती पर्यंत लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदाची अर्हता धारण करण्यास असमर्थ ठरल्यास त्याच्या सेवानिवृत्ती पर्यंत सदर पद नष्ट करू नये. मात्र त्याच्या सेवानिवृत्ती नंतर सदर पदाचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदामध्ये समायोजन करण्यात यावे.
- (५) लघुटंकलेखक पदावरील कर्मचाऱ्याचे ज्या दिनांकास लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावर समायोजन होईल. त्या दिनांकापासून त्यांची लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावरील सेवाज्येष्ठता विचारात घ्यावी. एकापेक्षा जास्त लघुटंकलेखक एकाच दिवशी लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावर समायोजन होत असल्यास, त्यांची सेवाज्येष्ठता लघुटंकलेखक पदावरील सेवा ज्येष्ठतेनुसार विचारात घ्यावी.

या ऐवजी पुढीलप्रमाणे वाचावे.

- (१) लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण केलेली असल्याशिवाय सध्या लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक या पदावर कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदावर समायोजन करू नये.
- (२) कार्यरत जे लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण करीत आहेत तेवढी पदे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या संवर्गामध्ये प्रथम समायोजित करण्यात यावीत.
- (३) उर्वरित कार्यरत लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखकांना लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदाची अर्हता धारण करण्याची संधी देण्यात यावी आणि अशी अर्हता धारण केलेल्या दिनांकापासून सदर लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखकांचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) या पदावर समायोजन करण्यात यावे.
- (४) लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक पदावरील कर्मचारी त्यांच्या सेवानिवृत्ती पर्यंत लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदाची अर्हता धारण करण्यास असमर्थ ठरल्यास त्याच्या सेवानिवृत्ती पर्यंत सदर पद नष्ट करू नये. मात्र त्याच्या सेवानिवृत्ती नंतर सदर पदाचे लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदामध्ये समायोजन करण्यात यावे.
- (५) लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक पदावरील कर्मचाऱ्याचे ज्या दिनांकास लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावर समायोजन होईल. त्या दिनांकापासून त्यांची लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावरील सेवाज्येष्ठता विचारात घ्यावी. एकापेक्षा जास्त लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक एकाच दिवशी लघुलेखक (निम्नश्रेणी) पदावर

समायोजन होत असल्यास, त्यांची सेवाज्येष्ठता लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक पदावरील सेवा ज्येष्ठतेनुसार विचारात घ्यावी.

(ब) संदर्भाधीन क्र.२ येथील दिनांक १५.०९.२०१८ च्या शासन निर्णयातील “अटी” मधील अ.क्र.३ मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आले आहे.

३. सुधारित प्रस्तावानुसार लघुटंकलेखक हा संवर्ग नष्ट करण्यात येणार असल्याने आकृतीबंधात बदल होणार असून सदर बदलाची नोंद आकृतीबंधात घेऊन सुधारित आकृतीबंधास उच्चस्तरीय सचिव समितीची मान्यता घेणे आवश्यक राहिल व याबाबत मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, प्रशासन यांनी आवश्यक ती कार्यवाही तत्काळ करावी.

या ऐवजी पुढीलप्रमाणे वाचावे.

३. सुधारित प्रस्तावानुसार लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक हा संवर्ग नष्ट करण्यात येणार असल्याने आकृतीबंधात बदल होणार असून सदर बदलाची नोंद आकृतीबंधात घेऊन सुधारित आकृतीबंधास उच्चस्तरीय सचिव समितीची मान्यता घेणे आवश्यक राहिल व याबाबत मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, प्रशासन यांनी आवश्यक ती कार्यवाही तत्काळ करावी.

(क) संदर्भाधीन क्र. १ येथील दिनांक १८.०१.२०१७, क्र.२ येथील दिनांक १५.०९.२०१८ आणि क्र.३ येथील दिनांक ०१.०८.२०२२ च्या शासन निर्णयातील “विवरणपत्रातील रकाना-६” मध्ये “लघुटंकलेखक” ऐवजी “लघुटंकलेखक/लिपिक नि लघुलेखक” असे वाचावे.

२. परि.१ मध्ये नमूद केलेल्या बदलाव्यतिरिक्त संदर्भाधीन क्र.१, २ व ३ येथील शासन निर्णयातील इतर तरतूदी कायम राहतील.

३. सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४११२८१८१६२२०११२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(राजेश वडनेरकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
४. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/विधानसभा
५. मा. विधान परिषद / विधानसभा सदस्य (सर्व)
६. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव व विधि परामर्शी, विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव (वरिष्ठ विधि सल्लागार), विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव (विधि विधान), विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई
११. सर्व प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश
१२. प्रमुख न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
१३. प्रधान न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई
१४. मुख्य न्यायदंडाधिकारी, मुख्य न्यायदंडाधिकारी न्यायालय, मुंबई
१५. प्रमुख न्यायाधीश/न्यायाधीश, सर्व कौटुंबिक न्यायालये
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा/मूळ शाखा), मुंबई
१७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, नागपूर, औरंगाबाद व पणजी खंडपीठ
१८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा) एक, महाराष्ट्र, मुंबई
१९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा) दोन, महाराष्ट्र, नागपूर
२०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२१. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२२. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
२३. वित्त विभाग (व्यय-५) / (सेवा-९)
२४. कार्यासन- ६ (निवड नस्ती)